

Quoties hac hebdomadâ coelum inspexero, toties gratulabor et congaudebo tibi ob infinitas perfectiones tuas, quod sis, qui es, Deus summè potens, sapiens, iustus, benignus, misericors et sanctus.

Quoties oculum clausero vel aperuero, toties grata et rata habeo omnia opera et actiones, quas Unigenitus Filius tuus, et omnes sancti ac iusti ad laudem tuam unquam fecerunt ac deinceps facient; meque horum participem fieri desidero.

Quoties halitum traxero, toties offero tibi vitam, passionem et sanguinem Domini nostri Iesu Christi, omniumque Sanctorum merita et passiones, in laudem aeternam et salutem universitatis, omniumque totius mundi peccatorum satisfactionem.

Quoties suspiravero, toties detestor et abominor omnia et singula peccata, tam mea, quàm omnium hominum, ab initio mundi contra honorem nominis tui perpetrata, quae utinam meo sanguine aliquatenus compensari possent.

Demum, quoties manum vel pedem movebo, toties ex amore tui proiicio et resigno me totum in sanctissimam voluntatem tuam, optans ut de me in tempore et in aeternitate disponas iuxta tuum beneplacitum.—Et haec quinque pacta, ne umquam irritari valeant, sacratissimis quinque vulnerum tuorum sigillis obsigno, eaque rata et valida esse volo, licet tunc, cum unum de eisdem edidero, de eo minimè cogitarim. Amen.

Renovatio huius pacti, vel signorum repetitio fieri potest his verbis:

Vivat Iesus in aeternum, et super omnia! ipsi soli honor et gloria in saecula saeculorum! Amen.

Vel: Oh Jesu, fiat voluntas tua sicut in coelo, et in terra!

Vel: Oh Deus meus, et omnia! Oh amor meus, et omnia!

PARS PRIMA.

TRACTATUS

DE SACRIFICIO MISSAE,

ET DE

REQUISITIS AD DIGNAM EIUS CELEBRATIONEM.

CAPUT I.

DE SACRIFICIO MISSAE.

§ I. Quale sacrificium sit missa.

Quamvis in lege veteri plura fuerint sacrificia, in nova tamen unicum est, quod omnium legalium hostiarum differentiam tantò perfectius complectitur, quantò excellentior Deoque acceptabilior est victima quae in eo immolatur. Est igitur missa sacrificium *latreuticum*, sive honorarium, oblatum Deo ad summum et supremum cultum atque honorem ipsi exhibendum, tanquam primo principio et ultimo fini nostro, in protestationem infinitae eius excellentiae, dominii et maiestatis, nostraeque ab eo dependentiae, servitutis et subiectionis. *Estuecharisticum*, in gratiarum actionem pro omnibus beneficiis naturae, gratiae et gloriae collatis et conferendis ab ipso Deo, ut summo benefactore. Est *propitiatorium* et satisfactorium pro peccatis et poenis debitis; applicat

enim omnibus, pro quibus offertur, vim et virtutem sacrificii crucis: imò est idem sacrificium quoad substantiam, eadem hostia, idem principalis offerens, licet diverso modo offeratur. Ideo verò propitiatorium dicitur, quia hac oblatione placatus Dominus gratiam et donum poenitentiae peccatoribus non poenitentibus obicem concedit: poenas item peccatis debitas relaxat, quia per ipsum applicatur sacrificium Christi, qui pro peccatis totius mundi in cruce satisfecit. Easdem poenas remittit defunctis existentibus in purgatorio, quia ad eum quoque finem à Christo institutum est, ut constat ex *potestate* quae confertur sacerdotibus in ordinatione, *offerendi pro vivis et defunctis*: nec potest hoc effectu carere, quia ex parte ipsorum nullus obex esse potest. Porro in illis, pro quibus tantum offertur, sive vivis, sive defunctis, tanta erit poenae remissio, quantam Christus ex sua misericordia taxavit. Licet enim res quae offertur sit infiniti valoris, nostra tamen oblatio non nisi finitum habet effectum, ut communiter docent theologi. In iis verò qui simul etiam offerunt, augetur pro cuiusque affectu et devotione. Denique quia Christus non solum nobis remissionem peccatorum, sed alia quaecumque beneficia promeruit, idcirco hoc sacrificium est etiam omnium bonorum *impetratorium*, spiritualium quidem primò et per se, temporalium verò secundariò, et quatenus ad spiritualia conducunt. Sed quia ex se vim habet duntaxat impetrandi in genere; ut quid determinatum impetretur, debet ad illud offerentis intentio specialiter applicari. Ad impetrandum autem pro Ecclesia, semper intervenit eiusdem Ecclesiae intentio, praesertim quoad res quae in orationibus missae à Deo petuntur: nam ipsa quoque Ecclesia est offerens in persona sui ministri.

§ II. *De his qui offerunt hoc sacrificium.*

Primum et praecipuum inter offerentes locum obtinet Christus, qui solus potuit acceptabile sacrificium offerre Patri, quod quia quotidie offert per sacerdotes ministros suos, ideo dicitur sacerdotium habere sempiternum, sicut scriptum est: *Tu es sacerdos in aeternum secundum*

ordinem Melchisedech. Non solum autem ex eo est offerens, quòd illud instituerit, quòdque ei vim totam ex meritis suis contulerit; sed ex eo praecipue quòd sacerdos in persona eius, et tanquam minister ac legatus, ipsum repraesentans sacrificet, ut constat ex verbis consecrationis; non enim dicit: *Hoc est corpus*, vel *Hic est sanguis Christi*, sed *Hoc est Corpus meum*, *Hic est Sanguis meus*. Christus igitur simul cum sacerdote idem sacrificium Deo Patri pro hominibus offert, et ex eius persona, cuius purissima sanctitas et dignitas infinita est, semper hoc sacrificium mundum est et gratum Deo, quamvis à ministro peccatore offeratur.

Alter offerens est ipsa catholica Ecclesia, cuius sacerdos minister est, et in ea omnes fideles non excommunicati qui etiam aliqua ratione sunt offerentes per sacerdotem, non tanquam per ministrum, sed tanquam per legatum, seu mediatorem. Nam sicut tota respublica dicitur agere quidquid eius nomine legatus suus agit; sic omnes catholici dicuntur sacrificare, quia ipsorum nomine in persona totius Ecclesiae sacerdos sacrificat. Non tamen omnes eodem modo, sed quidam habitualiter tantum, illi nimirum qui nec adsunt sacrificio, nec cogitant de illo; quia tamen uniti sunt toti Ecclesiae per caritatem, censentur habitualiter idem facere quod illa facit. Alii causaliter iubendo et curando ut quis sacrificet, quod maxime contingit in dantibus ad hoc eleemosynam; alii demum actualiter, qui sacrificio actu intersunt.

Tertius offerens, et proprius minister huius sacrificii, est sacerdos legitime ordinatus, cuius tam firma et immobilis potestas est, ut etiam in haeresim lapsus, suspensus, depositus, degradatus, sive excommunicatus, valide hoc sacramentum conficiat et offerat, quamvis illicite, dummodo legitimam materiam et formam adhibeat. Nec valor sacrificii minuitur, etsi sacerdos pessimus aut ab Ecclesia praecisus sit: non enim fructus ex qualitate ministri, sed ex Christi institutione dependet.

§ III. *De vi effectiva huius sacrificii.*

Duplex spectari potest in hoc sacrificio vis effectiva:

una, quam dicunt theologi *ex opere operato*, independenter à merito et dignitate ministri; altera, quam vocant *ex opere operantis*, dependenter nimirum ab ipso operante, eiusque merito et bonitate, atque ab ipso pretium et virtutem accipiens. Primum effectum *ex opere operato* plures theologi docent, nec sacerdotem percipere, ut offerens est, nec fideles, quatenus sunt offerentes, sed quatenus pro ipsis offertur; hunc enim effectum sacrificium istud non habet, nisi pro iis pro quibus est institutum, et eo modo quo institutum fuit: est autem institutum, ut pro hominibus offeratur, et ut illis duntaxat prosit pro quibus offertur. Cùmque sit applicativum virtutis sacrificii crucis, non causat nisi in subiecto, cui talis virtus applicatur; id autem fit ab offerente, qui determinat oblationem pro tali persona. Constans semper fuit catholicorum sententia habere hos infallibiles et determinatos effectus ex opere operato, nisi ille pro quo offertur obicem ponat, remissionem videlicet alicuius poenae peccatis iam remissis debita, vel donum alicuius gratiae praevenientis ad obtinendam commissorum remissionem. Quod verò attinet ad vim impetrativam, eam non esse infallibilem quotidianam probamus experientiam; non enim omnia quae petimus, et propter quae sacrificium offertur, semper impetramus. Provenit hoc ex natura impetrationis, quae requirit libertatem in dante, adeo ut possit pro suo arbitrio negare vel concedere quae petuntur. Petimus enim proposito aliquo motivo, quo putamus posse Deum moveri ad aliquid faciendum, sed ex eo non arctatur, vel propter pactum, vel propter institutionem, ad concedendum. Deinde non impetramus, nisi voluntas nostra, respectu rei quam petimus, sit conformis voluntati Christi, quae, cùm nobis ignota sit, ei non possumus nos conformare. Certum nihilominus est non carere sacrificium hoc effectum, quia tametsi id praecise Deus non concedit quod postulamus, aliud tamen tribuit quod hic et nunc magis iudicat expedire.

Quoad alterum effectum *ex opere operantis*, duo sunt capita, ex quibus augeri potest. Primum est bonitas et dignitas operantis, procedens ex habitu gratiae sanctifi-

cantis et virtutum quae gratiae annexae sunt; nam quò sanctior est sacerdos et gravior Deo, eò magis acceptabiles erunt eius preces et oblationes. Secundum est actualis devotio, quà sacrificium offertur; nam quò maior illa est, eò amplius ipsum prodest. Sicut enim alia opera bona à iusto facta, eò magis sunt meritoria et impetratoria, plusque valent ad satisfactionem et remissionem poenae, quò perfectius et ferventius fiunt: ita hoc sacrificium, sive spectetur ut est sacrificium, sive ut est sacramentum, quò ferventius peragitur et suscipitur, eò magis augetur meritum, magisque prodest pro se offerentibus et suscipientibus, et illis pro quibus offertur. Ideo satagere debet sacerdos, ut sit Deo valde gratus, et continuam virtutum heroicarum exercitatione crescat apud illum in gratia et sanctitate, semperque celebret cum ingenti fervore et devotione: sic enim fiet, ut tam ipse quam alii pro quibus offert, plures et efficaciores sacrificii effectus ex opere operantis consequantur.

§ IV. De valore et fructibus sacrificii.

Quamvis nonnulli ex theologis existimarent hoc sacrificium ex opere operato valorem sive efficaciam intensivè infinitam habere, eò quòd sit idem quoad substantiam cum sacrificio crucis, resque oblata, corpus scilicet et sanguis Christi, sit infiniti pretii, et ipse Christus principalis offerens sit persona infinita, certior tamen et communior sententia est, non nisi finiti valoris esse. Potissima huius assertionis ratio ex Christi Domini voluntate desumitur, qui noluit hoc sacrificium ordinare ad fructum intensivè infinitum conferendum: sicut de facto rebelles angeli non sunt redempti, quia Christus merita suae passionis noluit illis applicare. Alia ratio est, quia ad infinitam sacrificii efficaciam, praeter hostiae et principalis offerentis infinitatem, requiritur etiam eius infinitas, à quo immediatè offertur. Cùm igitur sacerdos immediatus offerens sit finitae dignitatis, valor etiam sacrificii quoad actualem influxum, requiritur etiam finitus erit, quia actio illa à supposito finito immediatè producit: et in hoc differt à sacrificio crucis sacrificium nos-

trum, quia illud fuit immediatè à supposito infinito, ideoque fuit actio secundùm esse morale infinita, et Deo Patri infinitè grata. Favet huic doctrinae communis fidelium sensus, qui plura pro se et suis sacrificia offerri curant, quod certè non facerent, si infinitam in singulis efficaciam agnoscerent. Possent etiam sacerdotes unico sacrificio sexcentis obligationibus satisfacere, quod ecclesiastica vetant decreta. Frustra pro uno defuncto tot multiplicarentur sacrificia, quia unum sufficiens esset ad omnes animas liberandas. Missa denique cuiuslibet sacerdotis, sacrificium Christi in cruce aequaret, quod ideo unicum fuit, quia valoris infiniti. Neque considerandum est id quod in sacrificio continetur, tanquam ens quoddam naturale agens secundùm summum gradum virtutis suae, sed ut ens liberum, cuius operatio tantam habet efficaciam, quantum habere vult ipsum agens principale Christus Redemptor noster, qui hoc incruento sacrificio vult nobis applicari finitum tantùm et limitatum fructum suae passionis. Habet igitur sacrificium efficaciam finitam in ordine ad omnes suos effectus, exceptà vi impetrativà, quam ideo infinitam esse omnes fatentur; quia non consistit in aliquo quod producat à sacrificio, sed in excellentia et intrinseca dignitate ipsius, quatenus obiectivè movet Deum ad id quod petitur concedendum, quamvis semper non concedat, nisi cùm indicat salutem nostram expedire ut concedatur.

Si verò loquamur de infinitate extensiva: an scilicet sacrificium pro multis oblatum aequè singulis prosit, sicut uni prodesset, si pro eo tantummodò offerretur, gravis quaestio est, praemissà distinctione fructuum missae, definienda. Est igitur triplex portio valoris missae, seu triplex fructus, generalis, specialis, et medius. Primus pertinet ad omnes fideles; secundus est proprius celebrantis; tertius subest dispositioni sacerdotis, ut applicet cui voluerit.

Primus ex eo provenit quòd generaliter pro omnibus fidelibus vivis et defunctis offertur: est enim idem quoad substantiam cum sacrificio crucis, quod pro omnibus oblatum est, et ex Canone constat debere sacerdotem

pro omnibus applicare, pro papa, pro episcopo, pro rege, totaque Ecclesia militante et purgante: et non potest non applicare, cùm sit ab ipsa Ecclesia ad hoc specialiter deputatus. Quocirca hic fructus ad omnes fideles extenditur, qui ab Ecclesiae unitate non sunt praecisi, et non ponunt obicem, et sic potest esse quodammodo extensivè infinitus, omnesque et singuli, si per ipsos non stet, integrum fructum percipere possunt, ac si unus tantùm esset. An autem hic fructus non solùm impetrationem, sed etiam satisfactionem includat, contrarium est.

Secundus in hoc fundatur, quia sacerdos offert etiam pro se ipso: *Offero*, inquit, *pro innumerabilibus peccatis, et offensionibus, et negligentis meis*. Debet enim, ut ait Apostolus, *quemadmodum pro populo, ita etiam pro semetipso offerre pro peccatis*. Provenit autem sacerdoti fructus, quatenus ab ipso ut publico ministro offertur; et ideo non est alteri applicabilis, nam dum offert pro se illis verbis, *pro peccatis et offensionibus meis*, eo ipso sibi applicat; sibi verò applicatum non est alteri applicabile.

Tertius colligitur ex natura sacrificii, quod ita institutum est, ut pro hominibus offeratur, ac propterea illis prodesse debet pro quibus offertur. De hoc fructu medio communis sententia est non esse infinitum extensivè, sed eò magis in singulis minui, quò magis extenditur. Debet autem sacerdos hunc fructum illi applicare pro quo specialiter celebrare tenetur ratione beneficii, elemosynae, praecepti superioris, vel alio quocumque titulo; idque ante missam, vel saltem in missa ante consecrationem; nam si essentia missae in sola consecratione consisteret, ut plerique sentiunt, applicatio post illam facta nihil valeret, sacrificio quoad substantiam iam consummato.

§ V. Quae praxis servanda in applicatione missae.

Quia diximus sacrificii fructum debere à sacerdotibus applicari, operae pretium erit ex communi et magis recepta theologorum sententia proximam aliquam, sive me-

thodum huius applicationis praescribere, quae ipsis sacerdotibus usui sit, ne eos labi in re tanti momenti, et muneri suo deesse contingat. Et primò quidem observandum est sacerdotem multiplici nomine hoc sacrificium offerre, nomine Christi, primò et praecipui offerentis, ex cuius voluntate maximè pendet eiusdem applicatio; nomine item Ecclesiae, cui meritorum suorum et satisfactionum dispensationem Christus commisit; dein de nomine proprio, quatenus liberà suà voluntate offert, sibi quae aut aliis pro suo arbitrio applicat; nomine tandem aliorum fidelium, qui simul cum ipso, sive per ipsum interno affectu offerre dicuntur; illorum videlicet, qui missae inserviunt et assistunt, vel qui pro ea celebranda elemosynam largiti sunt. Porro Christus et Ecclesia sacrificii fructuum, quoties offertur, participes esse volunt omnes fideles, dummodo capaces sint, et nullus in eis obex reperiatur; nec ulla requiritur ex parte sacerdotis celebrantis applicatio, ut communis hic fructus in omnes diffundatur. Omnium autem fructuum pars quaedam notabilis, Christo sic volente et disponente, relicta est liberae applicationi et determinationi tam ipsius sacerdotis celebrantis, tanquam ministri et mysteriorum eius dispensatoris, quam aliorum simul cum eo offerentium, quod, ex communi Ecclesiae consensu morem fidelium approbantis, quo expetunt hoc sacrificium pro se peculiariter offerri, manifestum est: frustra enim id facerent, si omnis eius fructus iam applicatus esset, nec ullus per sacerdotis intentionem applicandus superesset. Sacerdos verò, in huius sacrificii actione, aliis cum ipso offerentibus superior est, et ideo fructuum applicatio ab eius intentione praecipuè pendet: nam cum sit actus potestatis ordinis, eius subiacet voluntati. Sed quanta et qualis sit portio fructus, quam Christus Dominus voluit, sive generatim ad omnes fideles, sive spetiatim ad hos vel illos secundum intentionem particularem sacerdotis celebrantis derivari, incertum omnino est; neque enim sacra Scriptura, nec Ecclesiae traditio, nec Concilia, aut Patres quidquam de hac re tradiderunt aut definierunt. Ideo satis est quòd

sacerdos tantum de fructu sacrificii iuxta devotionem, sive obligationem suam his aut illis applicare velit, quantum Christus Dominus ipsi applicandum concessit.

Observandum secundò quòd ut sacerdos sacrificii fructum validè applicet necessaria est eius intentio, qualem requiri aiunt theologi, ut aliquod sacramentum validè conficiatur. Quapropter habitualis sufficiens non est; actualis optima atque laudabilis, sed non necessaria; sufficit enim virtualis, illa nimirum quae ab actuali proveniens et non revocata, adhuc remanet secundum suam virtutem. Debet autem haec intentio ipsam sacrificii actionem concomitari, et esse certa et determinata, nec effectum suspensum relinquere, quia non potest à futura conditione dependere. Quòd si sacerdos fructum sacrificii nemini applicet, vel ille pro quo offert, eius capax non est, aut eo non indiget, manet fructus in thesauro Ecclesiae. Unde in tali casu optimum fore censent theologi conditionatam habere voluntatem, et alium substituere qui eo fructu potiat. Optimum quoque aliquibus visum est, quòd sacerdos qui pro pluribus offerre intendit, eos specialiter et nominatim exprimat, non generaliter, et in confuso, quia singulis minus prodesset; suum enim effectum producit secundum modum quo applicatur: perfectior autem applicatio est, cum omnes sigillatim nominantur. Ad scrupulos denique evitandos qui circa applicationem oriri possunt, debet sacerdos, reiectis incertis opinionibus, sacrificii fructus primò et principaliter illi applicare pro quo celebrare tenetur, ratione beneficii, elemosynae, promissionis, aut specialis obligationis. Tum sine eius praepudio, et in quantum licitè potest, aliis item applicare poterit sibi caritate, aut alià quavis ratione peculiariter coniunctis, seu commendatis, suam intentionem intentioni Christi summi sacerdotis perfectè conformando et submitiendo: sic enim poterit tutà conscientia, ex infinito et nunquam exhauriendo thesauro meritorum et satisfactionum Christi, cuius dispensator est constitutus, partem aliquam in plures derivare, quae, ex summa et ineffabili Dei misericordia, non nisi uberrima sperari potest.